

EEN ONDERZOEK

SINT-GODELIEVE ABDIJ

HORTUS SEMINIBUS

SINT-GODELIEVE ABDIJ

HORTUS SEMINIBUS

Een onderzoek naar de haalbaarheid en het ontwikkelen van een concept voor de moestuin in de Sint-Godelieve abdij: hoe kan dit met respect voor tradities, innovatieve landbouw en ontmoeting gerealiseerd worden?

SITUERING

De Sint-Godelieve abdij is een erfgoedparel die wordt herbestemd. Toerisme Vlaanderen fungeert als initiatiefnemer en ziet deze casus als een pilootproject voor de herbestemming van erfgoed in Vlaanderen. In de toekomst zal er namelijk héél wat kerkelijk erfgoed komen leeg te staan. Het Brugs Food Lab werd aan boord gehaald om de herbestemming van de bloemen-, kruiden- en moestuintuin die bij de abdij hoort mee richting te geven. Stad Brugge voorziet middelen om een onderzoek naar de haalbaarheid en het ontwikkelen van een concept voor de bloemen-, kruiden-, en moestuin te financieren.

HET PROCES

Het Brugs Food Lab heeft bij alle stakeholders (Stad Brugge, Toerisme Vlaanderen, Stuurgroep Brugs Food Lab) de krachtlijnen afgebakend. Aan deze krachtlijnen: de link verleden-heden-toekomst, een sociale functie, innovatie, duurzaamheid en ondernemersschap, werd telkens iemand met vakkennis gekoppeld. Met deze groep werd een concept voor de moestuin uitgewerkt tijdens vijf sessies.

De experts: Karine Debatselier (Dienst Klimaat), Annelies Demyttenaere (Viro), Ellen Vandenbulcke (De Republiek), Kristof Van Stichelen (Vlaco vzw), Linde Deheegher (Toerisme Vlaanderen), Tijs Verbeke (MaM – Howest).

Trajectbegeleiders: Kristof Lataire (Toerisme Vlaanderen) en Lander Hoornaert (Brugs Food Lab).

HET UITEINDELIJKE DOEL

Het concept (zie hieronder) werd vertaald richting een business canvas model. Deze vertaling schetst een beeld hoe het concept tastbaar, werkbaar en financieel haalbaar te implementeren.

Het business canvas model geeft samen met het concept richting aan een eerste experiment en vormt de basis voor een structurele verderzetting. Het experiment toont de mogelijkheden en de meerwaarde van het concept. Het experiment motiveert daarnaast ook de verschillende stakeholders voor een structurele verderzetting.

DE LOCATIE

Binnen de Sint-Godelieve abdij spreken we van twee tuinen; de bleektuin en de kruiden-, bloemen-, en moestuin.

- *De Bleektuin / De Boomgaard*

De bleektuin en boerderij werden tijdens de actieve periode van de abdij af en toe betreden door leken. Deze ruimte wordt dan ook ontsloten voor een groot publiek. Het is de ruimte om een picknickmand van het abdijspunt te nuttigen. Deze tuin heeft geen prioriteit binnen het ontwikkelde concept.

- *De Kruiden-, Bloemen-, en Moestuin*

De moestuin was tijdens de actieve periode enkel toegankelijk voor de bewoners van de abdij. Deze tuin is er voor de community en toegankelijk voor externen tijdens workshops, degustaties ... Deze tuin heeft wel prioriteit binnen het ontwikkelde concept.

CONCEPT

INLEIDING

De tuin in Sint-Godelieve abdij heeft net zoals de abdij een rijke geschiedenis. 400 jaar lang werd de tuin gebruikt door de zusters. Enerzijds om tot rust te komen en zich te wenden tot spiritualiteit, anderzijds om te voorzien in hun levensonderhoud. Zo werd de tuin gebruikt als moestuin, als bleekweide, als kruidtuin, als bloementuin. De tuin was afgesloten voor de buitenwereld maar ook de buitenwereld werd geweerd binnen de muren van de abdij. Het 'enige' leven van buiten de abdij kwam binnen door de bezoeken van vogels en bijen.

De tuin speelt een enorm belangrijke rol in de volledige ontwikkeling van de site. Het is het uitgangsbord van de volledige site en touch point one voor elke bezoeker of passant. Een uitgewerkt en uitgebalanceerd concept is essentieel om het verhaal van de locatie te vertellen met oog voor het verleden, het heden en de toekomst. De bezoeker van de tuin moet overweldigd worden door het verhaal en wordt zo mede-ambassadeur van deze unieke plaats.

HOE GAAN WE DAT DOEN?

Waar gedurende al die jaren de kennis, de pracht, de planten, de ervaring, de recepten stuk voor stuk binnen de muren van de abdij werden gebracht en daar ook bleven, maken we nu net een omgekeerde beweging. Bezoekers van de tuin nemen een deeltje van de abdij mee naar buiten. We planten als het ware een zaadje, letterlijk en figuurlijk. Een zaadje dat bezoekers kunnen meenemen en verspreiden. Op die manier bereiken de verhalen, de gewoontes en het leven van binnenin de abdij de andere kant van de wereld. We delen als het ware dit unieke verhaal over de hele wereld. Op die manier conserveren we het verleden en gaan we het belang, de mogelijkheid hiervan gaan uitdragen in het heden.

• *De community*

Het ontwikkelen van een kruiden-, bloemen-, en moestuin gebeurt door mensen. Deze community wordt opgebouwd rond de concepten: gemeenschap en onthaasting, principes die niet vreemd zijn aan het vroegere abdij-leven. De community is het kloppende hart om de tuin enerzijds vorm te geven als werken/of onthaastingsplaats maar fungeert anderzijds ook als de verteller van verhalen. De community draagt de ziel van de plaats uit en vertelt het verhaal

van het verleden, het heden en de toekomst aan de bezoekers. Vrijwilligers en mensen die bijdragen aan de site krijgen zelf ook de mogelijkheid om de plek te gebruiken.

• *Zadenbank*

Het verspreiden van zaden mag je letterlijk opvatten, de tuin wordt ontwikkeld voor de productie van zaden. De zaden hebben een symbolische betekenis maar vormen ook een concreet en tastbaar uitgangspunt. De zaden zijn de verbinding tussen het verleden en het heden. De zaden vormen het tastbaar concept van elk traject binnen de tuin. Door de unieke ligging (ver weg van landbouwgebied) en de ommuring kan er weinig kruisbestuiving gebeuren en kan er een bepaalde zaadzuiverheid worden gegarandeerd. Bezoekers kunnen zaadjes kopen en meenemen naar huis. Op die manier gaan we letterlijk zaadjes verspreiden en planten.

- De productie van zaden van eeuwenoude planten die destijds werden aangeplant
- De productie van zaden met gastronomische meerwaarde
- De productie van zaden voor planten interessant voor het klimaat
- De productie van zaden interessant voor buurtbewoners
- De productie van zaden voor textielvezels en het kleuren van textiel

Van alle trajecten, concepten en insteken die plaatsvinden in de tuin van heden zijn 'zaden' een belangrijk eindproduct, deze zaden/verhalen kunnen bezoekers meenemen naar huis. De verhalen, trajecten die plaatsvinden in de abdij hebben zo het grote potentieel om gedeeld te worden en zich te verspreiden over de wereld.

DE (INTER)NATIONALE CONTEXT

Het betrekken van een community, de productie van zaden en de historische context vormen een unieke combinatie. Toch bestaan er al heel wat goede praktijken die inzetten op community en zorg, de productie van zaden en het tuinieren binnen een historische context.

Community en zorg

- [De samentuin in de oude pastorie van Kortemark](#)
- [Community based urban farms](#)
- [Publiek ontsluiten van tuinen](#)
- [Villa Augustus is een magisch plaats waarbij een oude watertoren herbestemd is tot hotel](#)

Productie van zaden

- [Educatief zaadjes zaaien](#)
- [Community based seed gardening](#)
- [Een zaden bibliotheek](#)
- [Een congress over zaadjes en verhalen](#)
- [Zaden voor de bijen in Wingene](#)
- [De aanleg van bloemen- en zadentuin, het oogsten en commercialiseren van zaden](#)
- [Zaden voor bloemen via Fleur Couleur](#)
- [Bioboerderij Blauw Kasteel, Scheldewindeke is een professionele verhandelaar](#)
- [Zaden via Belle Epoque Meise - Guy Dirix](#)
- [Mijntuin.org is initiatiefnemer achter de zadenbiblijes die in heel wat bibliotheken aanwezig zijn.](#)

Tuinieren binnen een historische context

- [Een authentieke historische groententuin](#)
- [Planten binnen kloosters](#)
- [Over moestuin erfgoed](#)
- [De historische moestuin van het kasteel van Hex](#)
- [Traditionele horticultuur in de museum tuin van het Kasteel van Gaasbeek](#)
- [Royal Horticultural society is een autoriteit op vlak van moestuinieren](#)

- De Rijksdienst voor Cultureel erfgoed heeft een aantal projecten lopen betreft kloostertuinen
- Focus op traditionele manier om compost te maken bij Comité Jean Pain

Experten

- Tim Soens – over historische moestuinen (verbonden aan UA)
- Herman Van den Bossche – schreef ‘Mijlpalen in de evolutie van de moestuin’
- Yves Segers – expertise op het vlak van volkstuinten (coördinator CAG-ICAG)
- Koen Himpe, tuinspecialist van het Agentschap Onroerend Erfgoed
- Stefan Van Lani, herinrichting van de tuinen van Abdij van Park
- Katrien Hebbelinck – specialist historische tuinen en landschappen
- Paul van den Bremt (erfgoedonderzoeker, gespecialiseerd in cultuurlandschappen)

Boeken

- The Borthers Gardeners. Botany, Empire and the Birth of an obsession – Andrea Wulf (het ontstaan van de Engelse tuin)
- Pierre De Bakker, Het hofje der planters. (1954) Bevat informatie over welke gewassen en zaden je waar kan planten, hoe je ze moet onderhouden en ook info over het bewaren van producten na de oogst.
- Frédéric Burvenich, La culture potagère à la portée de tous (Gent 1876-1912). [KUL]
- Frédéric Burvenich, La culture potagère d’amateur, bourgeoise et commerciale naturelle et forcée, (Gentbrugge 1896) [MOT]
- Frédéric Burvenich, Volledig handboek over groenteteelt inbegrepen de broeierij onder glas en de teelt voor handel en uitvoer (Gent 1898) [MOT]
- Emiel Rodigas, De burgerlijke moestuin. Beknopt overzicht der cultuur van al de in eenen gewonen tuin te telen groenselplanten (Gent 1871)
- Yves Segers e.a. (ed.), Volkstuinen: een geschiedenis (Leuven 2007).
- Tim Soens, ‘Urban Agriculture and Urban Food Provisioning in Pre-1850 Europe: Towards a Research Agenda’, in: Jahrbuch für Geschichte des ländlichen Raumes, 16 (2019), 13–236
- Anthony Huxley, Tuinieren door de eeuwen heen (Zwolle 1983)
- Michel Beauvais, Le potager des moines, Rustica Editions, 2019

Toontuinen

- 't Grom
- Bokrijk
- Hex, Heers
- Huysmanhoeve Eeklo (hoogstamboomgaard)
- Culinaire tuin in Plantentuin Meise
- Vordenstein Schoten
- Kasteel van Gaasbeek, Gaasbeek-Lennik
- Historische stadstuin, UAntwerpen
- Hof ter Laken, Booischot
- Abdij van Postel – kruidentuin
- Abdij van Postel – kruidentuin
- Abdij van Orval – kruidentuin
- Project Sint-Bernardusabdij in Bornem – men wil tuin semi-publiek maken
- Hospitaal Notre-Dame à la Rose in Lessines
- Abdijtuinen in Ename (reconstructie)
- Rockoxhuis in Antwerpen

HET BUSINESSMODEL

VALUE PROPOSITION

Het businessmodel schetst een financieel rendabele vertaling van het uitgewerkte concept. Kort samengevat wordt de tuin van de Sint-Godelieve abdij een unieke innovatieve stadsoase, gelegen in de binnenstad. De plaats wordt aangeboden als werkplaats, als onthaastingsplaats, als recreatieruimte en als belevingsplaats (value proposition).

KLANTENGROEPEN

Er zijn drie grote klantengroepen (customer segments) gebaseerd door de mate van betrokkenheid: de community, de gebruiker en de bezoeker (zie hieronder). Per klantengroep wordt er binnen het businessmodel een andere invalshoek gehanteerd.

Structurele verdienmodellen		
Community	Gebruiker	Bezoeker
Structurele samenwerking waarbij de plaats wordt gebruikt als werk- en onthaastingsruimte, als educatieve ruimte <i>Bijvoorbeeld: sociale economie, meewerkplaatsen ...</i>	De ruimte wordt ter beschikking gesteld van organisaties <i>Bijvoorbeeld: verhuur van de locatie voor evenementen, een degustatie-ruimte, buitenklas ...</i>	Een vast programma/activiteit voor de internationale toerist <i>Bijvoorbeeld: abdij-punt, picknickmanden, automatenshop, rustplaats</i>
Tijdelijke verdienmodellen		
Community	Gebruiker	Bezoeker
Deeltraject in tijd en ruimte afgebakend <i>Bijvoorbeeld: laten groeien van kruiden voor zeep ...</i>	Het ter beschikking stellen van de site voor een tijdelijke externe activiteit <i>Bijvoorbeeld: workshops, expo, lezingen, buurtfeest ...</i>	Een tijdelijke activiteit voor een breed publiek <i>Bijvoorbeeld: rondleidingen, workshops, proeverijen, degustaties</i>

BUSINESS CANVAS MODEL

<p>Strategische partners</p> <p>ALGEMEEN Stad Brugge Toerisme Vlaanderen Brugs Food Lab Agentschap bos en natuur</p> <p>ONTWERP EN ONDERHOUD TUIN Vlaco Grom Natuurpunt Plantenkwekerij, tuincentrum Specialisten in zaden Velt vzw Buurtwerkingen en bewoners</p> <p>BELEVING Handmade in Brugge (workshops) MAM (workshops) Velt vzw (workshops) Kringloopkrachten (workshops) Vlaco (klimaatworkshops) Leden Brugs Food Lab (workshop) Kopje Zwam (boerenmarkt) Flavourite (degustatie) Imker Thee maken</p>	<p>Kernactiviteiten</p> <p>HET VERHAAL Bezoekers en passanten krijgen tijdens hun bezoek het verhaal van het verleden, het heden en de toekomst van de locatie mee. Het is essentieel om het verhaal te verkopen en de bezoeker tot ambassadeur maken om zo de 'zaadjes' breed te verspreiden en het project draagkracht te geven. Het verhaal wordt verteld door de community betrokken bij de locatie, het verhaal verkopen gebeurt door tijdelijke activiteiten (workshops, rondleidingen, degustaties) en door een permanent verhaal (zaden automaat en/of workshop).</p> <p>ONTHAASTEN Ruimte om te onthaasten: ruimte om te zitten, ruimte om te na te denken, een boek te lezen, te praten, te zijn & stil te zijn.</p> <p>MEEWERKEN Ruimte om mee te werken: ruimte om de handen uit de mouwen te steken, te werken in de aarde, te onthaasten, weg te zijn van het dagdagelijkse. Ruimte om te tuinieren.</p> <p>RECREATIE Ruimte voor evenementen: ruimte om op een unieke locatie mensen te ontvangen, ruimte voor een buurtfeest, een lange tafel of een lezing.</p> <p>BELEVING Workshops en rondleidingen, infosessies en vakmansbelevingen. Degustaties en picknicks.</p>	<p>Mijn aanbod</p> <p>Het aanbieden van een unieke tuin, vol zaden en planten. Deze ruimte ontsluiten we als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werkplek voor sociaal maatschappelijke organisatie & bedrijven • Onthaastingsruimte voor de gezondheidssector • Recreatieve ruimte (feesten, lezingen ...) • Belevingsruimte (picknick-mand, workshops, rondleidingen ...) 	<p>Klantrelaties</p> <p>WERKPLEK EN ONTHAASTING Intense relatie, goeie samenwerkingsoverkomsten met partners om de ruimte te gebruiken als werkplek en onthaasting is essentieel. Dit zijn samenwerkingen die in contracten worden bepaald.</p> <p>RECREATIE Nauw & intens persoonlijk contact met frequente gebruikers. Eenmalig contact met eenmalige gebruikers.</p> <p>BELEVING Eenmalige kortstondige relatie. De gebruiker zijn ambassadeurs van het project.</p>	<p>Klantengroepen</p> <p>GEBRUIKERS ONTHAASTINGSPLEK Brugse organisaties en bedrijven op zoek naar ruimte en rust in de Brugse binnenstad om even te onthaasten. Oa Viro vzw, Oranje vzw, ziekenfondsen,(mentale) gezondheidsinstellingen, jeugdinstanties, buurtwerkingen en bewoners</p> <p>GEBRUIKERS WERKPLEK Brugse organisaties en bedrijven op zoek naar ruimte om te werken, op zoek naar groen in de binnenstad. Oa onderwijsinstellingen, milieuintellingen, bedrijven.</p> <p>GEBRUIKERS RECREATIEVE RUIMTE Evenementenbureau, reisorganisatoren, media, particulieren en/of buurtfeesten op zoek naar ruimte voor een evenement. O.a. Concertgebouw, Stad Brugge, Cactus vzw, Brugge Plus, MICE</p>
	<p>Mensen en middelen</p> <p>VERHALENVERTELLERS (COMMUNITY) Mensen, organisaties actief op de site die een verhaal kunnen vertellen van het verleden, het heden en de toekomst. Dit kunnen zowel bezoekers, deelnemers, vrijwilligers, bureaus ... zijn. Het is belangrijk dat er iemand deze community wat beheert en/of vorm geeft.</p> <p>OPSTART Inrichting van de tuinen (planten, grondwerken, plan ...). Aankopen materiaal (tuinmateriaal, werkmateriaal) Inrichten van een werkruimte (materiaalkot, bureau's, kleine keuken ...). Inrichten van een evenement zone (tafels, stoelen, bar, koelkasten, schelster, muziekinstallatie, verlichting ...).</p> <p>DAGELIJKSE WERKING Coördinatoren om de ruimte op de verschillende manieren te ontsluiten en hier een goede balans in te vinden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuinman/landbouwer met skills om samen met partners vernieuwende trajecten en deelproject opzet. • Project-coördinator (met groene vingers) die praktische planning in handen neemt en exploitatie uitwerkt. <p>OVERHEADKOSTEN Bureaumateriaal, een reservatiesysteem om de verhuur van de tuin te monitoren. Een agendasysteem om de activiteiten van de meewerkplek op te agenderen.</p>		<p>Kanalen</p> <p>WERKPLEK EN ONTHAASTING Persoonlijke communicatie via mail, het project persoonlijk gaan voorstellen.</p> <p>RECREATIE Zakelijke communicatie, meeting in Bruges, evenementenbureau's. Persoonlijk contact met concertgebouw, cultuurcentrum, cactus vzw...</p> <p>BELEVING Socials & toerisme Brugge, via de kanalen van de partners</p>	<p>BELEVING Internationaal toerisme, elke bezoeker van Brugge, meerwaardezoekers, elke Brugge-ling op zoek naar een leuke activiteit.</p>
<p>Kostenstructuur (zie detail) LASTEN: € 249.482 Verzette aankopen: € 18.000 Algemene Kosten: € 61.850 Loonkosten: € 108.132 Afschrijvingen: € 60.000 Diverse taksen: € 1.500</p>		<p>Inkomstenstructuur (zie detail) INKOMSTEN: € 249.300 Ontvangsten partners: € 162.000 Ontvangsten verhuur: € 20.000 Ontvangsten zaden: € 8.000 Ontvangsten bar: € 4.000 Ontvangsten picknickmand: € 25.000 Ontvangsten personeel: € 300 Toelagen: € 30.000</p>		

DETAIL KOSTEN- EN INKOMSTENSTRUCTUUR

249.482,62	KLASSE 6 LASTEN	KLASSE 7 INKOMSTEN	249.300,00
18.000,00	VERZETTE AANKOPEN	OMZET	219.300,00
1.000,00	Aankopen drank	Ontvangsten partners	162.000,00
7.000,00	Aankopen picknick	Ontvangsten verhuur	20.000,00
10.000,00	Aankopen plantgoed	Ontvangsten bar	4.000,00
		Ontvangsten zaden	8.000,00
61.850,00	ALGEMENE KOSTEN	Ontvangsten picknickmand	25.000,00
500	Benodigheden foyer	Ontvangsten snacks personeel	300
1.000,00	Onderhoudsproducten		
20.000,00	Erfpacht	DIVERSE OPBRENGSTEN	30.000,00
5.000,00	Klein materiaal	Toelagen stad Brugge	15.000,00
3.000,00	Water	Toerisme Vlaanderen	15.000,00
1.500,00	Gas		
1.500,00	Elektriciteit		
1.000,00	Telefoon		
2.000,00	IT kosten en internet		
50	Portkosten		
3.000,00	Kantoomateriaal		
5.000,00	Drukwerken		
3.000,00	Verzekering brand		
1.500,00	Verzekering BA		
1.000,00	Boekhoudkantoor		
2.000,00	Sociaal secretariaat		
150	Restaurantkosten		
500	Documentatie en literatuur		
150	Opleidingen en cursussen		
500	Reis en vervoerskosten		
1.000,00	Werkkledij		
5.000,00	Publiciteit en promotie		

500,00	Huur betaalterminal		
2.000,00	Onderhoud en herstelling materieel		
1.000,00	Huisvuil en glasophaling		
108.132,62	LOONKOSTEN		
42.710,38	Tuinman 1 VTE PC329		
63.922,24	Coördinator 1 VTE PC329 , B1A		
500,00	Verbruik personeel		
500,00	NMBS		
500,00	ali		
60.000,00	AFSCHRIJVINGEN, WAARDEVERMINDERINGEN		
50.000,00	Afschrijvingen mat. en vaste activa		
10.000,00	Voorzieningen groot herstel en onderhoud toevoeging		
1.500,00	DIVERSE TAKSEN		
150,00	Venootschapsbelasting		
150,00	Diverse gemeentelijke belastingen		
1.000,00	Sabam en billijke vergoeding		
200,00	FAVV		

EXPERIMENT EN VERDERZETTING

INLEIDING

Het experiment toont de meerwaarde van het hierboven omschreven concept en laat partners die nodig zijn voor een structurele verderzetting proeven van de mogelijkheden volgens het uitgewerkte businessmodel. Na het experiment kunnen de community en de partners samenzitten met Toerisme Vlaanderen om de toekomst van de tuin conceptueel en fysiek mee vorm te geven.

HET EXPERIMENT

Er worden in het najaar van 2022 drie valse zaaibedden geprepareerd voor het planten van groenten, kruiden en/of bloemen. Tijdens het voorjaar van 2023 wordt het onkruid verwijderd en wordt er geplant op de bedden. Tijdens de zomer van 2023 worden er activiteiten, workshops, rondleidingen georganiseerd waarbij de link wordt gelegd tussen het plantgoed en de verhalen van de abdij. Wat er exact wordt geplant, het onderhoud van de bedden, de oogst van de zaden, de concrete workshops, de activiteiten en de rondleidingen, dit alles wordt bepaald en uitgevoerd door de bestaande en nieuwe community.

Geplant plantgoed / veranderingen in de tuin:

- Zaaibed 1: het aanplanten van kapucijntjes en andere oranje eetbare bloemen
- Zaaibed 2: nog in te vullen door community
- Zaaibed 3: nog in te vullen door community

Activiteiten tijdens de zomer van 2023

- Workshop Snoeien Fruitbomen
- TBA

Community

Bij de start van het traject in het voorjaar van 2022 werden er in de Sint-Godelieve abdij enkele stukken grond geplagd. Door het plaggen kregen kernen en zaden die jarenlang opgeslagen onder de grond lagen, de kans om opnieuw te groeien. Er werden enkele buurtbewoners betrokken om de stukken grond te bewateren. Aangezien de kruiden-, bloem- en moestuin vanuit de community vertrekt is het belangrijk om bestaande community mee te nemen in het verder vervolg. Deze startende vorm van community wordt gekoppeld aan het experiment. Eind augustus 2022 kregen de bestaande vrijwilligers een update. Na de uitleg van bovenstaand concept was er interesse in de kweek van Oost-Indische kers oftewel kapucijntjes. Deze oranje bloem linken we met de verhalen van de zusters in de abdij. Deze oranje bloemen zijn ook waardevol binnen de circulaire tuin en kunnen geconsumeerd worden (eetbare bloemen) of ingezet worden voor andere toepassingen (bijv. toevoegen aan zeep of gebruiken om te kleuren). De kapucijntjes worden aangevuld met andere eetbare oranje bloemen.

STRUCTURELE VERDERZETTING

Het concept en businessmodel werden opgemaakt volgens een lange termijnvisie. Alhoewel het traject van het Brugs Food Lab eindigt na de zomer van 2023 speelt de ambitie om de tuin volledig te ontwikkelen volgens het uitgewerkte concept. Tijdens het experiment worden partners betrokken waarmee in de toekomst structureel kan worden samengewerkt (zie hierboven). Deze partners zijn noodzakelijk om de tuin, op lange termijn, te ontwikkelen volgens het bovenstaande businessmodel. Het traject van het Brugs Food Lab effent het pad voor de structurele partners en de opgebouwde community.

Na het experiment starten er renovatie- en verbouwwerking aan de abdij. Na het experiment zetten we de structurele partners en de community samen aan tafel met Toerisme Vlaanderen en hun uitvoerende partners die de site verder zullen ontwikkelen. Op die manier worden de community en de partners van in het begin betrokken bij de definitieve uitwerking van de tuin. De tuin krijgt vorm op basis van de noden en de vragen van de partners en de community. Dit is een belangrijk gegeven om bovenstaand concept en businessmodel uit te werken en

te laten slagen. Het is tevens een verderzetting van het opgebouwd enthousiasme rond de bloemen-, kruiden- en moestuin van de Sint-Godelieve abdij.

De partners/experten betrokken bij het uitwerken van het concept en het uitvoeren van het experiment kunnen zich eventueel verder engageren als 'structurele partner' of binnen de community.

